

Examenul de bacalaureat național 2016

**Proba E. c)
Istorie**

Simulare pentru clasa a XII-a

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animator, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar; - profil teologic, toate specializările.

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

I. TÊTEL

(30 punct)

Olvassátok el figyelmesen az alábbi forrásokat:

A. „A Basarabbal kötött egyezség miatt Károly Róbertet kritika érte a vele szemben álló nemesi erők részéről, akik hangsúlyozták a nagy hatalmat, amelyet Havasalföld (Țara Românească) uralkodója a saját kezében összpontosított. Néhány évvel később, ezen erők nyomására, a király megpróbálta legyőzni az új államot, hogy helyreállítsa királysága fennhatóságát a Kárpátoktól (Carpați) délre. Az 1330-ban adódó kedvező alkalmat kihasználva, amikor a havasalföldi hadsereget, közösen a Trnovo-i bolgár cár és a tatárok csapataival, legyőzték a szerbek Velbujdnál, Károly Róbert elhatározta egy nagy, Havasalföld elleni hadjárat elindítását, hogy félreállítsa Basarabot és helyére egy királyi tisztségviselőt nevezzen ki; a célkitűzés sikere a román állam összeomlását jelentette volna [...] és a Kárpátok és Duna (Dunăre) közötti területek visszatérését a Magyar Királyság (regatul ungar) ellenőrzése alá, mint a XIII. század első évtizedeiben. 1330 szeptemberében a magyar hadsereg, élén Károly Róbert királlyal, elfoglalta Szörény (Severin) várát és a környező területet – a két állam közötti régi viszály forrását –, amelyet átadott [...] egyik tanácsadójának.”

(M. Bărbulescu, D. Deletant, K. Hitchins, Ș. Papacostea, P. Teodor, *Istoria României*)

B. „A Déli- és Keleti-Kárpátok (Carpații Meridionali și Orientali), a Duna és a Fekete-tenger (Marea Neagră) közötti területen a két román állam létrejötté és fennmaradása főként a közép-kelet-európai geopolitikai helyzet eredménye volt. [...] Havasalföld területének keleti irányú kiterjesztése a Duna-torkolat és a Fekete-tenger felé Basarab és fia, Nicolae Alexandru idején [...], a Keleti-Kárpátok mentén, a későbbi Moldva (Moldova) területének egy jelentős részének a bekebelezése, úgy tűnt, hogy megnyitotta egyetlen román állam létrejöttének lehetőségét a Kárpátokon kívüli területeken. I. Lajos (Ludovic I) király határozott moldvai közbelépése, azzal a céllal, hogy alávesse vagy akár uralja az országot, a Kárpátoktól keletre lévő román vajdaság megerősödését eredményezte, előbb Magyarország (Ungaria) fennhatósága alatt, majd ellenében. [...] Bogdan és örököseinek Moldvája megvédte függetlenségét együttműködve Lengyelországgal (Polonia), aki [...] erősen kifejezte terjeszkedési szándékát a Fekete-tenger és a Duna-torkolat irányába. Két rivális hatalom – a magyar és a lengyel királyságok – terjeszkedési övezetében Havasalföld és Moldva két különálló államként fejlődtek; előbbi mikor együttműködő, mikor ellenséges viszonyt ápolt Magyarországgal, utóbbi pedig Lengyelországgal, ez a helyzet mindinkább megszilárdult a XIV. század utolsó évtizedeiben és a következő évszázadban.”

(M. Bărbulescu, D. Deletant, K. Hitchins, Ș. Papacostea, P. Teodor, *Istoria României*)

A forrásokból kiindulva válaszoljatok a következő követelményekre:

1. Nevezzétek meg az **A** forrásban említett várat. **2 pont**
2. Pontosítsatok, a **B** forrás alapján, egy Moldvára vonatkozó információt. **2 pont**
3. Említsétek meg az **A** és **B** forrásban is említett középkori román államot és ennek vezetőjét. **6 pont**
4. Írjátok a vizsgalapra annak a forrásnak megfelelő betűt, amely szerint a középkori román államok politikai kapcsolatokat létesítenek Magyarországgal és Lengyelországgal. **3 pont**
5. Az **A** forrás alapján írjátok két olyan információt, amelyek között ok-okozati összefüggés van, pontosítva mindkét információ szerepét (ok, illetve okozat). **7 pont**
6. Mutassatok be két történelmi tény a középkori román térség intézményeinek megszervezésével kapcsolatosan. **6 pont**
7. Pontosítsatok egy jellemzőjét a román térségben megemlített helyi autonómiáknak a IX-XI. századból. **4 pont**

II. TÉTEL

(30 pont)

Olvassátok el figyelmesen az alábbi forrást:

„Az 1859. január 5. és 24.-i történelmi események következményeként egy új politikai rendszer került bevezetésre a Román Fejedelemségekben (Principatele Române), amelyek nem csupán szerveik egyesítési folyamata előtt álltak, hanem [...] egy új, modern állam kialakításának szükségessége előtt is. [...]

1859–1861 között a két ország politikai tevékenységének közös jellege volt [...]. Moldvában a havasalföldi Ion Ghica, Havasalföldön a moldvai Manolache Costache Epureanu lett a miniszterelnök [...]. Az uralkodó által irányított kormányok ugyanazt az irányvonalat követték. [...] A két ország egységének megvalósítása volt ezekben az években a Fejedelemségek fő célkitűzése, ez volt az előfeltétele a teljes megújítási program életbe léptetéséhez. Az ebben az irányban külföldön kifejtett tevékenységgel párhuzamosan, elkezdődött az egyesítés gyakorlatba ültetése, azokon a területeken, ahol ez lehetséges volt. A két ország vámszolgálatát egy főigazgatósággá olvasztották össze, a Fejedelemségek pénzgységeinek árfolyamát egységesítették, egyesítették a távíró-szolgálatot is. Az egykori határon fekvő Focșani város önkormányzatát és rendőrségét egyesítették. [...] A két ország hatóságai között közvetlen kapcsolat létesült, a külügyminisztériumi csatornák használata nélkül. Lemondtak Alexandru Ioan Cuza megválasztásának kettős ünnepléséről és eldöntötték, hogy január 24-én lesz a nemzeti ünnep. [...]

Az agrárkérdés megoldása meghatározta a Fejedelemségek történetét ebben a korszakban, «minden elfoglaltság alapját» képezve, ahogyan egy külföldi konzul fogalmazott. A parasztok – az 1857-es rendkívüli gyűléseken képviselőik által, valamint 1859-es állásfoglalásukkal – támogatták a nemzeti mozgalmat, remélve az agrárkérdés megoldását, amelyre egyébként a Párizsi Egyezmény is kötelezte a korszak politikai osztályát. A parasztok a feudális terhek alóli felszabadulást és a földhöz juttatást remélték.”

(Istoria românilor)

A forrásból kiindulva válaszoljatok a következő követelményekre:

1. Nevezzétek meg, a forrásban említett, „1859. január 5 és 24-én” megválasztott uralkodót. **2 pont**
2. Pontosítsátok a századot, amelyre a forrás vonatkozik. **2 pont**
3. Említsetek meg két történelmi térséget, amelyekre a forrás vonatkozik. **6 pont**
4. Említsetek meg, a fenti forrás alapján, két információt az agrárkérdésre vonatkozóan. **6 pont**
5. Alkossatok, a fenti forrás alapján, egy nézőpontot a modern román államban, 1859–1861 között elfogadott intézkedésekkel kapcsolatosan, alátámasztva a szövegből vett két információval. **10 pont**
6. Érveljetez egy megfelelő történelmi ténnyel azon kijelentés mellett, hogy a modern román állam megerősödik az 1861-et követő évtizedben. (Pontozódik a megfelelő történelmi tény bemutatása és az ok-okozatiságot valamint a következtetést jelző összekötő szavak használata.) **4 pont**

III. TÉTEL

(30 pont)

Írjatok egy hozzávetőleg két oldal terjedelmű esszét az európai és romániai totalitarizmusról, figyelembe véve a következőket:

- nevezzétek meg két totalitárius ideológiát a XX. századból, illetve mindkét ideológia egy-egy jellemző eszméjét;
- mutassátok be az Európában használt totalitárius politikai gyakorlatok egy hasonlóságát a XX. század első feléből;
- pontosítsátok a totalitárius rendszer által Romániában elfogadott alkotmány egy jellemzőjét a XX. század első feléből;
- alkossatok egy nézőpontot a romániai totalitárius rendszer sajátos politikai gyakorlataira vonatkozóan a XX. század második feléből, alátámasztva egy történelmi érveléssel.

Figyelem! Pontozódik a **megfelelő történelmi nyelvezet** használata, az esszé **felépítése**, az **ok-okozati összefüggések** kiemelése, a **történelmi érv** kidolgozása (a megfelelő történelmi tény bemutatása és az ok-okozatiságot valamint a következtetést jelző összekötő szavak használata), a történelmi események megfelelő időrendi/logikai sorrendjének, valamint a **terjedelmi követelményeknek** a betartása.